

Kaupunginhallitukselle

VANHUSNEUVOSTON LAUSUNTO VALTUUTETTU NINA HURUN ALOITTEESTA, JOKA KOSKEE VANHUSTEN NEUVOLAPALVELUJEN JÄRJESTÄMISTÄ

Viite: HEL 2017-003511

Helsingin vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että eläkeikäiset löytävät ja saavat helposti tarvitsemansa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Palveluista pitää kertoa laajasti ja selkeästi.

Aloitteessa todetaan, että entistä useampi helsinkiläinen vanhus asuu kotonaan, vaikka valvotumpi asumismuoto olisi paikallaan. Sosiaali- ja terveydenhuollon muutosten myötä palvelurakenne on pirstoutumassa entisestään. Aloitteessa kysytään, voidaanko luoda vanhusneuvola, joka lastenneuvolan tapaan tarjoaisi kullekin ikäryhmälle kattavat terveystarkastukset. Vanhusneuvolasta vanhukset kutsuttaisiin vapaaehtoiseen terveystarkastukseen sopivin väliajoin.

Helsingissä on kokemusta eläkeikäisille tarjotuista ns. hyvinvointia edistävästä kotikäynneistä. On osoittautunut, että tarjotun kotikäynnin ottaa vastaan melko pieni osa ikäluokasta. Kokemus on osoittanut myös, että tällä järjestelyllä ei tavoiteta niitä, joiden kohdalla olisi eniten avun ja palvelujen tarvetta. Aloitteessa esitetään käytäntöä, että mentäisiin niiden luokse, jotka eivät vastaa kutsuun. Vanhusneuvosto katsoo, että tällainen toiminta olisi yksityisyyden suojan kannalta ongelmallista ja myös käytännössä mahdotonta toteuttaa.

Uutta vanhusneuvola-nimistä palvelumuotoa ei ole järkevää perustaa, vaan aloitteessa esitetyt palvelut tulee antaa nykyistä palvelurakennetta monipuolistamalla ja vahvistamalla. Aloitteessa esitetty toiminta keskittyy fyysiseen terveyteen. Helsingissä on hyvä terveysasemaverkko ja valtaosa eläkeikäisistä kaupunkilaisista terveysaseman asiakkaita. 85 prosenttia 65–74-vuotiaista, 93 prosenttia 75–84-vuotiaista ja yli 74 prosenttia 85-vuotiaista kävi terveysasemalla vuonna 2015. Terveysasemilla on terveystarkastuksiin ja terveyden tukemiseen tarvittava osaaminen, tilat ja välineet.

Aloitteessa esitettyä fyysisen terveyden näkökulmaa pitää laajentaa myös sosiaaliseen ja psyykkiseen hyvinvointiin, jolla on suuri merkitys itsenäiselle selviytymiselle. Oleellista eläkeikäisten hyvinvoinnin tukemisessa on yksinäisyyden torjunta sekä tiedon ja neuvonnan saaminen. On tukea tarvitsevia ryhmiä, kuten omaishoitajat, joiden on erityisen vaikea lähteä aktiivisesti itse liikkeelle. Palvelukeskuksissa ja omaishoidon toimintakeskuksissa olisi heille ryhmätoimintaa ja muita palveluja. Nykyisellään palvelukeskukset ja toimintakeskukset kuitenkin tavoittavat vain murto-osan kohderyhmistään. Toimintaan hakeutuvat ne, jotka ovat toimintakyvyltään parhaimmassa päässä. Eniten tukea tarvitsevat jäävät kotiin, tiedonpuutteen tai muiden syiden takia.

Pyrkimys kotona asumisen tukemiseen ja palvelujen hajaantuminen sote-uudistuksen myötä korostaa tarvetta helposti saavutettaviin matalan kynnyksen toimipaikkoihin.

Monipuolisten palvelukeskusten verkosto on Helsingin vahvuus, jota pitää käyttää hyväksi ja vahvistaa. Vanhusneuvosto kehottaa kaupunkia kehittämään palvelukeskusten toimintaa sellaiseksi kuin alun perin suunniteltiin. Neuvontapalveluja pitää selkeyttää ja aktivoida huomattavasti. Palvelukeskuksista pitää saada kaikki neuvonta ja entistä laajemmin myös muita palveluita, kuten esim. hammastarkastuksia ja terveysneuvontaa. Toiminnan näkyvyyttä tulee lisätä, samoin alueellista kattavuutta. Vastaanoton tulee olla avoin, tervetulleeksi toivottava ja palveluja tarjoava. Nykyisin palvelukeskuksissa on ensimmäisenä vastassa vahtimestari.

Tietoa ja neuvontaa tulee saada suomen ja ruotsin lisäksi myös muilla helsinkiläisten yleisimmillä äidinkielistä. Palvelun pitää olla saavutettavissa puhelimitse ja paikan päälle menemällä. Pelkkä verkkokontakti tai verkosta löytyvä tieto ei palvele suurta osaa eläkeikäisistä helsinkiläisistä.

Palvelukeskusten korjauksia tehtäessä ja uusia suunniteltaessa on otettava huomioon alueiden järjestöjen toimitilojen tarve. Nykyisin moni eläkeläisiä tavoittava järjestö joutuu toimimaan epäkäytännöllisissä tiloissa. Palvelukeskuksissa on tärkeää myös hyvinvointia ylläpitävä ja kuntouttava toiminta, joka edellyttää esim. kuntosali- ja vesiliikuntatiloja. Järjestötoiminta ja liikunta ovat tärkeää hyvinvointia ylläpitävää ja syrjäytymistä ehkäisevää toimintaa eläkeläisille.

Helsingissä 26.4.2017

Sirpa Asko-Seljavaara
vanhusneuvoston puheenjohtaja

Outi Paulig
vanhusneuvoston sihteeri